

<http://dx.doi.org/10.16926/gea.2023.01.24>

dr hab. Marek CZACHOROWSKI, prof. AKP

<https://www.orcid.org/0000-0002-72-59-6152>

Akademia Kujawsko-Pomorska

e-mail: m.czachorowski@akp.edu.pl

Sprawozdanie z seminarium „Znaczenie sztucznej inteligencji w projekcie Wielkiego Resetu”, zorganizowanego w ramach projektu „Architektura i infrastruktura Wielkiego Resetu – studium transformacji ku cywilizacji informacyjnej” (Politechnika Warszawska, 24.02.2023)

Aktualnie mamy fazę wzrostu zainteresowania tematem sztucznej inteligencji (SI). Powodów jest kilka. Z jednej strony widzimy szeroki entuzjazm wobec wielorakich zmian ekonomicznych i społecznych będących skutkiem rozwoju technologii SI, a z drugiej strony mniej lub bardziej powszechna jest świadomość kryjących się tutaj zagrożeń. Stąd też zapowiadane są w USA i UE regulacje prawne mające zabezpieczyć przed tymi zagrożeniami, są one jednak wciąż (2023) w fazie wstępnej (np. europejskie rozporządzenie AI Act). Refleksja prawnicza winna jednak wyprzedzać społecznie szkodliwe wydarzenia, z tego więc powodu także nauki prawne oraz nauki o zarządzaniu włączają się w dyskusję na temat sztucznej inteligencji.

24 lutego 2023 r. odbyło się na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej seminarium eksperckie „Znaczenie sztucznej inteligencji w projekcie Wielkiego Resetu”, kierowane przez dr. hab. Jacka Janowskiego, prof. PW. Seminarium stanowi element projektu „Architektura i infrastruktura Wielkiego Resetu – studium transformacji ku cywilizacji informacyjnej”, finansowanego przez ministra edukacji i nauki w ramach programu „Nauka dla społeczeństwa”. Projekt analizuje zapowiadane przez światowe gremia – polityczne, ekonomiczne i ideologiczne – globalne zmiany, nazwane na Światowym

Forum Ekonomicznym „Great Reset” („Wielki Reset”), w których to zmianach istotną rolę przypisuje się jak najszerzszemu wdrożeniu „sztucznej inteligencji”.

Seminarium otworzył wykład dr. hab. Jacka Janowskiego (kierownika projektu) pt. „Sztuczna inteligencja jako głębokie tworzywo nowego porządku świata oraz ładu społecznego”. Wykład przypomniat zasadnicze przejawy „Wielkiego Resetu”, który – oprócz szeregu innych przeobrażeń – polega zwłaszcza na „wylączeniu świata rzeczywistego – prawdziwego, i włączeniu świata pozorowanego – fałszywego, w drodze wirtualizacji i cybernetyzacji wszystkich strukturalnych składników cywilizacji, począcwszy od osoby jako ośrodku autentycznie autonomicznej decyzji, a skończywszy na Kościele”. A zatem możliwości zastosowań SI winny być oceniane także z punktu widzenia poddawania społeczeństw coraz bardziej drobiazgowej kontroli. Prowadzący postawił mocną tezę, mówiąc, że „Wygłąda jakby właśnie o to chodziło, by niemożliwe do ręcznego, manualnego i naocznego sterowania życie całej planety poddać pod kontrolę sztucznej superinteligencji planetarnej. Ta zaś już na obecnym poziomie z informatyzowania i zinternetyzowania (a zatem przyłączenie i uzależnienia do siebie) jest stanie to zapewnić”. Świadczy o tym między innymi znajomość filozoficznych założeń mało znanych „lecz wpływowych środowisk i ośrodków”, nazwanych „ideokracją”, których celem jest „ustanowienie globalnej republiki rządzonej za pomocą skupiania uwagi i zarządzanej przy pomocy emisji waluty”, opartej na „wirtualizacji osobowości i cybernetyzacji społeczności”.

Dr hab. Marek Jakubiak, prof. PW, wygłosił referat „Sztuczna inteligencja w administracji na przykładzie systemu oświaty”. Prelegent przedstawił sylwetki Johna McCarthy’ego oraz Nielsa Fergusona, prekursorów koncepcji sztucznej inteligencji w XX wieku, zwracając uwagę na jej znaczenie w programach i metodyce nauczania. Omówił także najistotniejsze zalety i wady ewolucyjnego wdrażania tego systemu do codziennego funkcjonowania placówek oświatowych XX i XXI wieku, koncentrując się na konieczności kosztownej transformacji naukowo-technicznej, organizacyjno-administracyjnej, a także szkolenia personelu i kształcących się w obszarze obsługi narzędzi SI. Dodatkowo wyraził obawy, że wykorzystywana jako narzędzie do selekcji materiałów przez uczniów SI może zaburzyć rozwój ich procesów poznawczych, utrudniając tym samym prawidłowy rozwój osobowości.

Dr Paweł Stacewicz (PW) podjął temat „O wpływie dokonań w dziedzinie sztucznej inteligencji na współczesny światopogląd”. Jego zdaniem na współczesny światopogląd mają niewątpliwy wpływ dokonania w zakresie sztucznej inteligencji, czyli tego obszaru badań informatycznych, które zmierzają do algorytmizacji i automatyzacji procesów poznawczych człowieka. Dokonania te – poprzez swój praktyczny sukces wykraczający poza modelowanie i realizację czynności umysłowych – wzmacniają informatyczny obraz świata; ponadto zaś prowadzą do nowego rodzaju pytań o umysł, świat i wytwarzane przez umysł artefakty, w tym także do pytania o ludzkie oblicze świata poddanego algorytmom

SI, czyli: „W jakim zakresie systemy SI mogą stać się skutecznym narzędziem kontroli decyzyjnych elit nad obywatelem?”. Stawiane w trakcie referatu i dyskusji kwestie są dyskutowane we współprowadzonym przez Pawła Stacewicza blogu dyskusyjnym Cafe Aleph (www.marciszewski.eu), który obejmuje ponad 120 tematycznych dyskusji i ponad 1200 obszernych komentarzy blogowych.

Z kolei dr Tomasz Teluk (Instytut Globalizacji) wygłosił wykład pt. „Globalny aspekt cyfryzacji z uwzględnieniem roli AI w obszarze ekologii”. „Zielony Ład” będzie bowiem wdrażany na bazie cyfryzacji gospodarki oraz mechanizmów sztucznej inteligencji, które zostaną wykorzystane do redukcji emisyjności gazów cieplarnianych, stworzenia gospodarki niskoemisyjnej, a także do zwiększenia monitoringu także indywidualnej aktywności obywateli. Zdaniem prelegenta projekt firmowany przez Światowe Forum Ekonomiczne (WEF) i jego lidera, Klause Schwaba, jest rewolucją odgórną, która nie ma „nic wspólnego z odpowiadaniem na potrzeby społeczeństw, lecz jest próbą narzucenia nowego ładu przez interesariuszy bazujących na ideologii lewicowo-liberalnej”, a

[...] opiera się na jedynej słusznej ideologii, z którą się nie dyskutuje, ponieważ posiada ona, według architektów tego projektu, niekwestionowaną wyższość moralną, podzielaną przez kreatorów zmian, do którego inni mają się po prostu dostosować. Klaus Schwab rozumie w podobny sposób. Dogmatami jego nowej ideologii na poziomie politycznym są: odchodzenie od demokracji i stwarzanie przestrzeni wyłącznie dla partii i organizacji respektujących wartości lewicowe, odchodzenie od mechanizmów rynkowych, w szczególności od mechanizmu informacji cenowej, tworzenie rynków interesariuszy państwowych dotacji i wszechobecnego interwencjonizmu państwowego. Na poziomie przedsiębiorstw jest to zastąpienie zabiegania o klienta zabieganiem o dotacje. Ich wartość rynkowa jest drugorzędna. Na poziomie obywatelskim jest to zmniejszenie zakresu wolności poprzez wywłaszczanie, opodatkowanie i rozmaite ograniczenia swobód obywatelskich, czego przykładem były np. paszporty covidowe.

Dr hab. Marek Czachorowski (KUL) w wykładzie „Kodeksy etyczne dotyczące SI” skupił uwagę na tworzonych przez rozmaite podmioty (także polityczne) w ogromnej liczbie kodeksach etycznych dotyczących SI, wyprzedzających oczekiwane i zapowiadane od dawna regulacje prawne (a w pierw dyrektywę UE: AI Act). Stanowiąc wyraz stanu rozumienia problemu przez podmioty kompetentne odnośnie do SI, kodeksy te są dobrymi narzędziami rozpoznania sytuacji cywilizacyjnej nie tylko w kwestii oczekiwań wobec SI, ale także co do zagrożeń powstałych między innymi z powodu braku poprawnych regulacji prawnych. Po szczegółowe analizy tych kilkuset kodeksów prelegent odesłał na portal projektu (<https://wr.ans.pw.edu.pl/>), a skupił uwagę tylko na zbiorze etycznych zasad dotyczących AI, sformułowanych przez administrację amerykańską – *Blueprint for an AI Bill of Rights (October 2022)*.

Stawia się tu mocną tezę – implikującą ideał etyczny, z którego wyprowadza się szczegółowe zasady – iż dzisiejszy rozwój SI stanowi zagrożenie dla amerykańskiej demokracji. Wskazuje się na kilka aspektów tych zagrożeń (dobrze dokumentując wszystkie diagnozy), a wśród nich te dotyczące systemu opieki zdro-

wotnej, gdzie ma miejsce „algorytmiczna dyskryminacja”, bo okazało się, że używane algorytmy zawierają różnorakie uprzedzenia, dyskryminując niektórych obywateli. Z kolei w mediach społecznościowych i szkołach narusza się prawo do prywatności oraz śledzi się aktywność użytkowników, a także wymusza się zgodę na określone praktyki manipulacyjne. Trafnie wskazuje się na negatywne, psychologiczne konsekwencje tych praktyk, a finalnie – na naruszenie zasad amerykańskiej demokracji.

Prelegent zwrócił uwagę, że sformułowane w *Blueprint...* szczytne zasady moralne, włącznie z „prawem do prywatności” i „prawem do równego traktowania”, muszą być odpowiednio zdefiniowane, bo inaczej pod ich osłoną wprowadzi się kolejną dyskryminację w elementarnym prawie do obiektywnej prawdy. Z tajemniczych powodów brakuje w tym dokumencie zmierzenia się z głównym podmiotem sprawczym w analizowanej dziedzinie, a mianowicie aktywnością Big Techu, identyfikowaną między innymi przez Tima Wu, amerykańskiego profesora prawa, jako element „przemysłu uwagi” (*attention economy*), naruszającego zasady amerykańskiego prawa antymonopolowego, w wyniku czego USA zmierza ku staniu się państwem totalitarnym. Zdaniem prelegenta etyczny dokument administracji Bidena trafnie zatem wskazuje na zagrożenia ze strony ogłaszanego „Wielkiego Resetu”, realizowanego przy pomocy nieskrępowanego korzystania z technologii SI.

Po wysłuchaniu wystąpień przeprowadzono dyskusję. Szczególnie interesujące były następujące zagadnienia: 1) objawy „Wielkiego Resetu” możliwe do zidentyfikowania we współczesnym świecie; 2) możliwości zastosowań SI w prowadzeniu kontroli społecznej; 3) realizacja ideologicznych postulatów „Wielkiego Resetu” na gruncie światopoglądu informacjonalistycznego; 4) konsolidacja przedsięwzięć ekologicznych w ramach „Wielkiego Resetu” z możliwościami zastosowań sztucznej inteligencji; 5) zubożenie i zniekształcenie procesu edukacyjnego na skutek bezmyślnego posłużenia się technologią SI (np. ChatGPT, przed którym ostrzega między innymi Europol), ponieważ edukacja polega na usprawnianiu się w uchwytywaniu prawdy, a nie na mechanicznym poszerzaniu zgromadzonej informacji.